

‘De inrichting heeft men zich zoodanig gedacht, dat er ten eerste een geheel apart hockey-stadion zal verrijzen.’

EEN MENSENLEVEN IN HET HOCKEY

Jurryt van de Vooren

De Nederlandse hockeywereld beleeft in 2017 een belangrijk jaar met een EK in Amstelveen, dat wordt gespeeld in een compleet herbouwd stadion. Extra bijzonder is dat dit gebeurt in een jubileumjaar, want precies 125 jaar geleden kwam deze sport naar Nederland. Binnen twee generaties groeide het Nederlandse hockey uit van het knollenveld naar het mooiste stadion van Europa. De oer-hockeyers moeten in verbazing achterom hebben gekeken.

Op 28 januari 1892 organiseerden C.A. Dudok de Wit en Antoon Abspoel de oprichtingsvergadering van de Amsterdamsche Hockey en Bandy Club (AH&BC), de eerste hockeyclub buiten het Britse rijk. Ruim een week later, op 7 februari, vindt op het terrein achter het Rijksmuseum de eerste gerapporteerde (informele) hockeywedstrijd plaats. Het was nog geen officiële hockeywedstrijd – daar zijn immers twee clubs voor nodig – maar wel de eerste onderlinge partij van een pas opgerichte vereniging buiten het Britse rijk.

In dat beginjaar was het aantal hockeyers nog heel klein, met precies twaalf mensen bij die wedstrijd achter het Rijksmuseum. Het veld zal niet meer zijn geweest dan een weiland zonder koe, maar toch had

iedereen het naar zijn zin. ‘Tot aller genoeg werd geconstateerd’, merkte Abspoel als clubsecretaris op, ‘dat hockeyspel (...) een hoogst aangenaam en ambitieus spel was.’¹

Helaas bestaat er geen verslag van die eerste wedstrijd, maar na een reconstructie kan ik 125 jaar later met grote mate van waarschijnlijkheid afleiden wie die twaalf oer-hockeyers zijn.

Ant. J. Abspoel
C.A. Dudok de Wit jr.
J.C. Schröder
C. Huysken
F. Hart Nibbrig
L. Weyerman
E. van Eybergen Santhagens
N. Groeneveld
P. Hart Nibbrig
L. Posthuma
J. Feith
J. Fockens of H. Bultman

¹ Buseman, H.R. (red.), e.a. *Gedenkboek der Amsterdamsche Hockey- en Bandy Club, uitgegeven ter gelegenheid van het 75-jarig jubileum, 1892 – 28 januari – 1967*. [Amsterdam: s.n.], [1967], 18.

De Amsterdamsche Hockey en Bandy Club 1892-1932. Bron: ‘Gedenkboek der Amsterdamsche Hockey- en Bandy Club. Uitgegeven ter gelegenheid van het 40-jarig jubileum, 1892 – 28 januari – 1932’. [Amsterdam: s.n.], [1932].

De leden van het bestuur van AH&BC zullen zeker hebben meegedaan, als ze niet net die dag bij hun oma op bezoek waren.

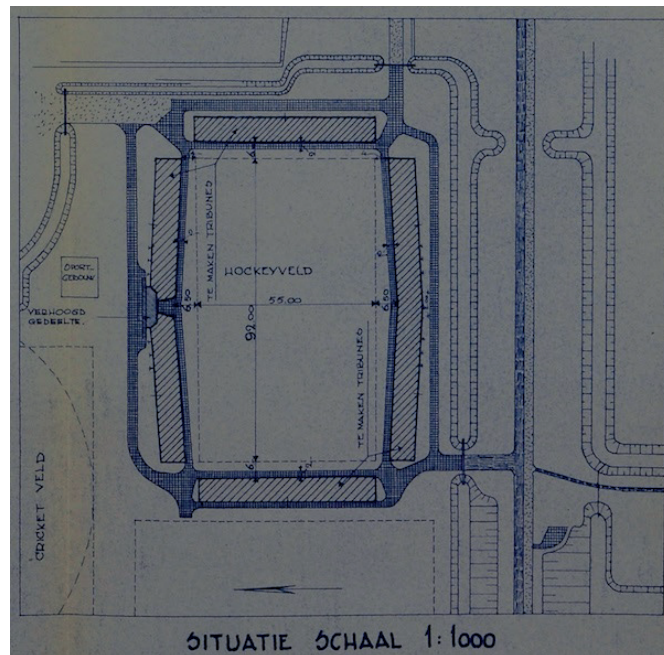
De eerste zeven namen zijn de leden van het bestuur van AH&BC, zoals dat op de oprichtingsvergadering werd vastgesteld. Die zullen zeker hebben meegedaan, als ze niet net die dag bij hun oma op bezoek waren. Uit de ledenlijsten blijkt verder dat N. Groeneveld, P. Hart Nibbrig en L. Posthuma in 1892 toen ook bij de club zaten. Jan Feith werd in 1893 erelid, maar de kans dat hij meespeelde is bijzonder groot, omdat hij behoorde tot de *inner circles* van de Nederlandse sport. Blijven nog J. Fockens en H. Bultman over, die beiden in 1893 lid werden van AH&BC, maar in het jaarverslag van 1892 werden genoemd als mensen 'die het meest tegenwoordig waren en de meeste sympathie voor de club toonden'.²

Het Amsterdamse Bos

Deze oer-hockeyers konden zich in 1892 natuurlijk nog geen enkele voorstelling maken van de toekomst van hun sport. In ieder geval zal toen niemand hebben voorzien dat het nog geen halve eeuw zou duren, voordat het modernste hockeystadion van Europa werd geopend, slechts vijf kilometer verwijderd van dat hobbelige hockeyveld achter het Rijksmuseum. In 1938 verrees in het Amsterdamse Bos het huidige Wagener Stadion, het onderkomen van het komende EK hockey. Dit stadion werd het slotstuk van de eerste halve eeuw hockey in Nederland.

In 1932 schreef *Algemeen Handelsblad* over de komst van een hockeystadion in het Amsterdamse Bos – toen 'Boschplan' geheten en nog in de ontwerp-fase: 'De georganiseerde sport worde bevorderd door (...) het aanleggen van voetbal-, korfbal-, hockey-, cricket- en tennisterreinen'.³ Vijf jaar later werd besloten tot de bouw. 'De inrichting heeft men zich zoodanig gedacht', aldus *De Telegraaf*, 'dat er ten eerste een geheel apart hockey-stadion zal verrijzen, plaats biedende aan circa zes duizend personen, terwijl voorts nog vier groote hockey-terreinen aangelegd zullen worden, die des zomers één cricketveld zullen vormen!'⁴

Het bouwbudget was 342.000 gulden – in onze tijd ongeveer 3,2 miljoen euro. Ter vergelijking: de aanleg

Fragment van de ontwerptekening 'Boschplan, tribunes sportvelden Amsterdamsche Hockey en Bandy Club'. Bron: Stadsarchief Amsterdam.

van het Ajax-stadion De Meer in 1934 kostte honderdduizend gulden *minder*. Hiervoor konden 37 mensen wel een half jaar aan het werk worden gezet, geheel volgens de gedachte van de werkverschaffing van die tijd. Alleen het communistische gemeenteraadslid Leen Seegers was tegenstander: '[W]aarom laat men hockey-velden in werkverschaffing uitvoeren? Hockey is een luxe-sport'.⁵

Zo kreeg de hockeywereld in 1938 zijn nationale stadion. Omdat de Amsterdamse hockeybestuurder Joop Wagener hiervan zijn levenswerk had gemaakt, kwam tijdschrift *Sport in Beeld/De Revue der Sporten* met het voorstel om de nieuwe locatie om te dopen tot het Wagener Stadion: 'Het is voor 90% zijn werk'.⁶ Na de dood van Wagener in februari 1947 gebeurde dit ook, 'zulks ter nagedachtenis van den man, die het initiatief tot de bouw van dit stadion heeft genomen'.⁷

De twee oprichters van AH&BC maakten dit hockeystadion niet meer mee, want die waren in 1938 reeds overleden. We zullen dus nooit weten hoe Abspoel en Dudok de Wit dit beleefd zouden hebben. Ze moeten verbaasd zijn geweest, want hun sport begon in 1892 op een hobbelig veld achter het Rijksmuseum, om eind jaren dertig terecht te komen in het modernste onderkomen van Europa. In slechts twee generaties had hockey de wereld veroverd, in ieder geval het Amsterdamse deel hiervan – van het Rijksmuseum tot het Amsterdamse Bos.

² Abspoel, Ant. J. 'Amsterdamsche Hockey- en Bandy Club.' *Nederlandsche Sport* 11, nr. 536 (1892): 8.

³ *Algemeen Handelsblad* (9 maart 1932): 9.

⁴ *De Telegraaf* (20 augustus 1937): 13.

⁵ *De Telegraaf* (21 oktober 1937): 9.

⁶ *Sport in Beeld/De Revue der Sporten* 32, nr. 8 (19 september 1938): 12.

⁷ *Het Vrije Volk* (28 februari 1947): 2.